

Ансамбл чине студенти Катедре за гудачке инструменте Филолошко-уметничког факултета.

Састав оркестра:

Прве виолине

Мирјана Нешковић,
концертмајстор
Александар Стојановић
Анастасија Радосављевић
Марта Јовичић
Лука Ђорђевић

Друге виолине

Елена Милошевић
Ана Манџо
Маја Кантар
Јана Станојевић

Виоле

Сара Минић
Лука Сретеновић
Михајло Веселиновић
Јована Дивљаковић

Виолончела

Ива Ускоковић
Василиј Соколовски

Контрабаси

Иван Рајковић
Тодор Цогољевић
Димитрије Гобелјић

Чембало

Јелисавета Беговић

ПРОГРАМ

Хајнрих Бибер

Battalia à 10 у Де-дуру

1. Sonata
2. Die liederliche Gesellschaft von allerley Humor
3. Presto
4. Der Mars
5. Presto
6. Aria
7. Die Schlacht
8. Lamento der Verwundten Musquetirer

Јохан Себастијан Бах

Концерт за чембало бр. 4
у А-дуру, BWV 1055

1. Allegro
2. Larghetto
3. Allegro ma non tanto

Петар Иљич Чајковски

Pezzo Capriccioso у ха-молу,
ор. 62

Едвард Григ

Свита "Из Холберговог
времена" у Ге-дуру, ор. 40

1. Preludij - Allegro vivace
2. Sarabanda - Andante
3. Gavota - Allegretto
4. Arija - Andante religioso
5. Rigodon - Allegro con brio

ВОДИЧ КРОЗ ПРОГРАМ КОНЦЕРТА
УРАЂЕН ЗА

ФАКУЛТЕТ УМЕТНОСТИ У НИШУ

ЧЕТВРТАК, 14. ДЕЦЕМБРА 2023. У 19 САТИ

КОНЦЕРТНО-ИЗЛОЖБЕНИ ПРОСТОР

ФАКУЛТЕТА УМЕТНОСТИ У НИШУ

**КАМЕРНИ ОРКЕСТАР ФИЛУМ-а
ИЗ КРАГУЈЕВЦА**

УМЕТНИЧКА РУКОВОДИТЕЉИЦА
МИРЈАНА НЕШКОВИЋ,
ДОЦЕНТИЦА ЗА КАМЕРНУ МУЗИКУ ФИЛУМ-а

СОЛИСТИ: НАДЕЖДА МИЛЕНКОВИЋ, ХАРМОНИКА
КЛАСА: ВОЈИН ВАСОВИЋ, РЕД. ПРОФ.

ВАСИЛИЈ СОКОЛОВСКИ, ВИОЛОНЧЕЛО
КЛАСА: МИЛУТИН МЛАДЕНОВИЋ, РЕД. ПРОФ.

КАМЕРНИ ОРКЕСТАР ФИЛУМ-а

Код садржи податке о аутору и адресу веб странице на којој се налази овај водич у електронском облику, као и друге занимљивости. Ако немате читач кодова, можете приступити отварањем адресе <http://bonc1.users.sbb.rs/> или потражити ту страницу као "rat protiv slova a".

Владимир Бонч-Брујевић

Композитори и дела

[подвучени текст има додатно објашњење на 4. и 5. страници]

Хајнрих Бибер (Heinrich Ignaz Franz Biber; Стража под Ралском, 12.08.1644. - Салцбург, 03.05.1704.) био је чешко-аустријски композитор и виолинист из раздобља барока. Мало се зна о његовом образовању. Био је познат као виолиниски виртуоз, па је као виолинист радио на дворовима у Чешкој и Немачкој, а највећи део живота провео је у служби на двору у Салцбургу. Његов опус (по С-каталогу) обухвата око 150 дела, већином сакралних (сонате, кантате, мисе, опере...) Најпознатија дела су му сонатни циклус *Rosenkranzsonaten* (Ружичњак), свита *Battalia* (Батаља) и *Missa Salisburgensis à 53 voci* (Салцбуршка миса у 53 гласа).

• **Battalia à 10 u D-duru [C. 61]**

Battalia à 10 (Батаља у 10 гласова) је свита која у 8 кратких ставака описује ток битке:

1. *Sonata (Allegro)* - прикупљање трупа за рат
2. *Die liederliche Gesellschaft von allerley Humor (Allegro)* - раскалашно друштво војника
3. *Presto* - интерлудиј
4. *Der Mars* - бог Марс
5. *Presto* - усхићење пред битку
6. *Aria (Andante)* - молитва пред битку
7. *Die Schlacht (Allegro)* - битка
8. *Lamento der Verwundten Musquetirer (Adagio)* - жалопојка рањених мускетира

Трајање свите је око 10 минута.

Јохан Себастијан Бах (Johann Sebastian Bach; Ајзенах, 21./31.3.1685. – Лајпциг, 28.7.1750.) је чувени немачки композитор из раздобља барока, кантор и виртуоз на чембалу и оргуљама. Припада петој генерацији музичке породице Бах. Од оца, стрица и старијег брата Јохана Кристофа (Johann Christoph) учио је свирање на виолини, оргуљама и чембалу, а брат га је упутио и у композицију. Обављао је многе дужности у дворским капелама и у Цркви, почев од члана оркестра до кантора и градског музичког директора Лајпцига. Бахова музика обухвата преко 1000 композиција у скоро свим жанровима, осим опере. За живота је био познат као виртуоз на оргуљама и чембалу, док је његова музика била позната само ужем кругу, а након смрти је потпуно заборављена. Тек су почетком 19. века ентузијастички међу којима је најпознатији Феликс Менделсон Бартолди (Felix Mendelssohn Bartholdy), поново оживели Бахову музику и која је потом заузела место у самом врху светске музике.

• **Концерт за чембало бр. 4 у А-дуру, BWV 1055**

Верзија за хармонику, солистица: Надежда Миленковић

Бах је написао седам концерата за чембало, гудаче и континуо. Музиколози или знају (сачувана дела), или сумњају (изгубљена дела) да су сви Бахови концерти за чембало транскрипције његових ранијих концерата за друге солистичке инструменте. Бах је Концерт бр. 4 за чембало, гудачки оркестар и континуо написао око 1738. године за своје редовне концерте у Лајпцигу. За овај концерт није сачувано изворно дело, а музиколози сматрају да је солистички инструмент био обоа д'аморе, те је тако Вилфрид Фишер (Wilfried Fischer) 1970. реконструисао концерт за тај инструмент (BWV 1055R).

Концерт је у типичном троставачном облику, брзи-спори-брзи. Кроз готово цели 1. ставак (*Allegro*) провлачи се пулсирање у шеснаестинкама нота. У почетку гудачи и солист деле исти материјал из риторнела, за којим следе разметљиви куплети солиста и скромна пратња гудача. Други ставак, *Larghetto* у фис-молу и 12/8-такту, тужног је карактера. Главна фигура пратње су 4

Надежда Миленковић, хармоника

Надежда Миленковић је рођена у Београду 1996. године. Основну и средњу Музичку школу "Коста Манојловић" завршила је у класи Даниеле Вагнер у Земуну. Још тада је имала неколико значајних наступа, од којих се издвајају наступ у Београдској филхармонији 2008. године, више наступа у Студентском културном центру, наступ на великој сцени Задужбине Илије М. Коларца 2014. године, наступ у Народном позоришту у Марибору (Словенија).

Основне студије је завршила 2018. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу у класи проф. Војина Васовића. Љубав према барокној музици ју је одвела на Мастер студије у Грац (Аустрија), које је завршила 2020. године у класи проф. Јанеа Ретијеа (Janne Rättyä). Неки од значајнијих наступа у том периоду су: наступ соло и у камерном ансамблу "Музикум" (*Musikum*) у Салцбургу, наступ у Позоришту у Грацу (Schauspielhaus Graz) и неколико наступа у Фирентинској сали (Florentinersaal) у Грацу.

Добитница је стипендије "Доситеј" Фонда за младе таленте, на основним и мастер студијама. Усавршавала се на мајсторским курсевима код Ињакија Албердија (Iñaki Alberdi, Шпанија), Фридриха Липса (Русија), Теодора Анцелотија (Teodoro Anzellotti, Швајцарска), Бориса Ленка (Словачка), Велија Кујале (Veli Kujala, Финска), Винсента Лермеа (Vincent Lhermet, Француска), Милоша Миливојевића (Србија).

Тренутно је на трећој години Докторских студија хармонике на ФИЛУМ-у у класи проф. Војина Васовића.

Значајнији наступи: концерт у Италијанском институту за културу у Београду 2022. године, концерт у Галерији Ђуре Јакшића у Крагујевцу 2022. године, концерт у Легату Николе Коке Јанковића у Крагујевцу 2023. године, концерт у УК Пароброду 2023. године, концерт уз пратњу Камерног гудачког оркестра у Катедрали Блажене Дјевице Марије у Београду и у Првој гимназији у Крагујевцу 2023. године (диригент Михајло Милетић).

Василиј Соколовски, виолончело

Василиј Соколовски (Василий Соколовский) рођен је 2004. године у Москви у музичкој породици. Од раних година наступао је с оркестром као солист, свирао је и у салама Московског конзерваторија "Петар Ильич Чајковски". Музичку школу на Академском факултету у класи Тамаре Алексејеве (Тамара Алексејева) уписао је 2010. године. Од 2015. године похађао је музичку школу "Фредерик Шопен". Централну музичку школу у класи Марије Журављове (Мария Журавлёва) уписао је 2019. године. Од 2022. године ученик је музичке школе "Ватрослав Лисински" у Београду у класи професора Милутина Младеновића. Завршио је школу с одличним успехом. Сада је студент ФИЛУМ-а у Крагујевцу у класи професора Милутина Младеновића.

Василиј Соколовски је добитник високих награда у Русији и иностранству. Лауреат је 23. меморијала "Душан Протић" 2023. у Београду, добитник је специјалне награде 2. музичког међународног такмичења "Урош Пешић" у Бањалуци, добитник 1. 2. награде Републичког такмичења музичких и балетских школа Србије у категоријама Виолончело и Камерна музика, финалист је 10. међународног такмичења "Давид Попер" (*David Popper Nemzetközi Csellóverseny*) у Варпалоти у Мађарској октобра 2023. године. Похађао је мајсторске курсеве код чувених виолончелиста, међу којима су Ласло Фење (László Fenyő) и Дмитриј Јаблонски (Дмитрий Яблонский).

Камерни оркестар ФИЛУМ-а

Камерни оркестар Филолошко-уметничког факултета основан је у новембру 2022. године на иницијативу Мирјане Нешковић, доцентике за камерну музику ФИЛУМ-а и уметничке руководитељице оркестра.

Овај пројект настао је с идејом да, кроз врло динамичан и интензиван рад, убрза процес припремања програма код студената и представи практичан рад свирања у камерном оркестру.

Од свог оснивања, камерни оркестар ФИЛУМ-а успео је да оствари висок ниво интерпретације и то у различитим музичким стиловима, а једна од врло важних компоненти овог ансамбла јесте и могућност солистичких наступа студената свих извођачких модула Филолошко-уметничког факултета с овим оркестром. Камерни оркестар већ другу сезону заредом активно учествује у концертној сезони ФИЛУМ-а у Крагујевцу.

• **Alumnus** (лат. храњеник, питомец), **alumna** и **alumnus** су латински називи у мушком, женском и средњем роду за бившег студента (за свршеног и несвршеног). Облици множине су **alumni** за мушки род и мешовиту групу, а **alumnae** за женски род. **Неправилан је облик "алумнисти"** који се у неколико падежних облика јавља на страницама Универзитета у Нишу и **Филолошког факултета (!)** у Крагујевцу: од множине "алумни" креирају једину "алумнист" па од тога опет мношину "алумнисти".

♦ **Захвала уметницима: аплауз и овације.** По завршетку дела, сачекајте да се и последња нота распрши у простору пре него што почнете аплаудирати. По музичком бонтону, **аплауз између ставака концерта или симфоније сматра се ометањем** (уметника у концентрацији и слушалаца у праћењу радње) **и по правилу се не аплаудира, осим ако се не ради о првом извођењу дела коме присуствује аутор.** Ако вам се извођење нарочито свиђа, можете узвикивати похвале. Уобичајене су: женама **bravá!**, мушкарцима **bravó!** и скупно **bravi!**. Уз интензиван аплауз уметници могу извести **bis**, али то можете и тражити узвиком **bis!** (лат. двапут), а то још истакнути устајањем. Може се, наравно, изразити и негодовање узвиком **бу!**, али сумњам да ће икад извођење бити толико лоше, довољно је само не аплаудирати ако вам се извођење не свиђа.

О извођачима

Мирјана Нешковић, виолина; доцентка за камерну музику ФИЛУМ-а

Рођена је у Београду, где је и завршила средњу музичку школу "Др Војислав Вучковић", у класи проф. Ранкице Оршוליћ. Године 2005. дипломирала је на Факултету музичке уметности у Београду, у класи проф. Јасне Максимовић. Од 2001. године наступа као члан БГО "Душан Сковран", у чијем саставу је сарађивала с бројним познатим солистима: Најџел Кенеди (Nigel Kennedy), Стефан Миленковић, Ксенија Јанковић, Сретен Крстић и многи други. Године 2002. постаје члан Београдске филхармоније, где и данас ради на месту заменика концертмајстора. Од септембра 2019. ради као доцентка за камерну музику на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Године 2022. основала је камерни оркестар ФИЛУМ-а у Крагујевцу, чији је и уметничка руководитељица.

Као солистичка наступала је с Београдском, Загребачком, Бриселском и Софијском филхармонијом, Националним оркестром из Лиона, Симфонијским оркестром из Бретање, Камератом Србијом (*Camerata Serbica*), Националним народним оркестром из Прага итд. Сарађивала је с бројним диригентима: Зубин Мехта, Еиџи Оуе (Eiji Oue, 大植 英次), Мухаи Танг (Muhai Tang), Кристијан Мандеал (Christian Mandeal), Урош Лајовић (Uroš Lajovic), Србољуб Динић, Давид Наваро Турес (David Navarro-Tures), Габријел Фелц (Gabriel Feltz), Михаил Јуровски (Михаил Юровский), Ханс Граф (Hans Graf), Данијел Рајскин (Daniel Raikin), Фабрис Болон (Fabrice Bollon), Ноам Зур (Noam Zur), Луц Келер (Lutz Keller) итд.

Радом на позоришној музици за представу "Бура" Вилијама Шекспира, успоставља сарадњу с композиторком Исидором Жебељан из које произилазе многи концерти камерне музике, премијерна извођења опера (Зора Д, Маратонци, Две главе и девојка) и место концертмајстора оркестра "Жебељан". Активно наступа као члан Ансамбла за нову музику "Градилиште", с којим изводи и негује превасходно српску савремену музику. Члан је реномираних оркестара: Симфонијски оркестар "Болшој" (концертмајстор), оркестар "No Borders", Симфонијски оркестар Макрис, Симфонијски оркестар РТС-а, *IMOGEN*, Гудачи Св. Ђорђа, камерни оркестар "Љубица Марић".

Имала је запажене солистичке и камерне наступе на међународним фестивалима: *Le Festival Saint Riquier*, *Zagreb Classic*, *Festival Les Nuits de Fourviere*, *Fes Festival of World Sacred Music*, *Balkan Trafik Festival*, *Festival Ulysses*, БЕМУС, СОМУС, НИМУС, *Classic Fest*, Међународна трибина композитора, фестивал руске музике "Болшој", *KotorArt* итд. Остварила је трајне снимке за *Universal Music*, *Mascom*, *Oboe Classics*, РТС.

ноте, кратка-дуга (високе) и кратка-дуга (ниске). Финале (*Allegro ma non tanto*) у 3/8-такту је плесног карактера. Слично првом, и овај ставак почиње и завршава риторнелом.

С обзиром да је чембало данас редак инструмент, његову улогу преузимају други инструменти. Најчешће је то клавир, али и обоа д'аморе, обоа, флаута или виолина. На овом концерту замена је хармоника.

Трајање концерта је око 13 минута.

Петар Иљич Чајковски (Пётр Ильич Чайковский; Воткинск, 07.05.1840. - Санкт Петербург, 06.11.1893.) био је руски композитор позног романтизма. Након студија музике на Конзерваторију у Санкт Петербургу, бавио се предавањима, писањем уџбеника, критиком и интензивним компоновањем. Након неуспешног брака, материјално збринут захваљујући мецени Надежди фон Мек (Надежда фон Мекк), путовао је Европом пишући музику и наступајући као диригент на извођењима својих дела. Као диригент је имао и турнеју по Америци.

Његова музика је спој западноевропских формалних композицијско-техничких образаца и руског фолклорног наслеђа. Опус Чајковског обухвата све музичке врсте. Од тога је 80 дела с бројем опуса (Орр. 75-80 објављена су постумно) и 4 дела без броја опуса. Данас су широј популацији најпознатија и најчешће се изводе ова његова дела: три балета (Крцко Орашчић, Лабудово језеро, Успавана лепотица и свите из њих), три од укупно седам симфонија (4. у еф-молу, 5. у е-молу, 6. у ха-молу), два од четири концерта (Концерт за клавир и оркестар у бе-молу и Концерт за виолину и оркестар у Де-дуру), две од десет опера (Евгеније Оњегин и Пикова дама), као и друга мања дела (Увертира 1812, Италијански капричо, Словенски [Српско-руски] марш, Серенада за гудачки оркестар, увертира-фантазија Ромео и Јулија). Осим тога, написао је преко 100 соло песама, као и већа вокална дела (кантате, хорове, литургије), сценску и камерну музику.

• *Pezzo Capriccioso* у ха-молу, ор. 62

Аранжман за гудачки оркестар: Волфганг Биртел (Wolfgang Birtel)

Сolist на виолончелу: Василиј Соколовски

Pezzo Capriccioso (Хировито дело) за соло виолончело и оркестар Чајковски је скицирао 24.08. и завршио 11.09.1887. године. То је његово последње дело за солистички инструмент и оркестар. Посвећено је виолончелисту Анатолију Брандукову (Анатолий Брандуков), који је помогао Чајковском у обликовању солистичких деоница. Брандуков је уз Чајковског свирао на премијери у Паризу 28.02.1888. у верзији за виолончело и клавир, а био је и солист на премијери оркестарске верзије 25.11.1889. године у Москви, на којој је Чајковски је био диригент.

Дело је једноставно, у меланхоличном расположењу. Од 99. такта, без промене темпа, виолончело накратко уводи брзе пасаже, који се користе и у қоди на крају композиције. Дело је фокусирано на соло инструмент, а оркестар већином има пратећу улогу, иако повремено доприноси музичком развоју. Измењивање различитих карактера омогућава солисту да представи своје могућности.

Трајање композиције је око 7 минута.

Едвард Хагеруп Григ (Grieg; Берген, 15.06.1843. - Берген, 04.09.1907.) био је норвешки композитор из периода романтизма, пијанист и диригент. Од детињства је показивао талент за музику па је с 15 година почео студије на Конзерваторију у Лајпцигу. Наступао је као пијанист и диригент широм Европе. Већина Гриеговог опуса (орр. 1-74 + 85 без броја опуса) заснованог на норвешком фолклору су песме, романсе, клавирска дела и камерна музика. За дела већег обима није показивао

интерес, иако Клавирски концерт у а-молу оп. 16 и свите из сценске музике "Пер Гинт" спадају међу најпопуларније његове композиције.

• Свита "Из Холберговог времена" у Ге-дуру, ор. 40

"Из Холберговог времена" (норв. *Fra Holbergs tid*), популарно позната као "Холбергова свита", с поднасловом "Свита у старом стилу" (*Suite i gammel stil*) је свита коју је Григ написао 1884. године поводом 200-годишњице рођења данског хуманиста и драматурга Лудвига Холберга. Григ је свиту написао за клавир, а следеће године ју је прилагодио за гудачки оркестар. Свиту је Григ на клавиру премијерно извео 07.12.1884. у Бергену, а премијера оркестарске верзије изведена је на истом месту 12.03.1885. године. Свита је посвећена норвешкој пијанистици Ерики Нисен (Erika Nissen). Критичари сматрају да је дело једнако вредно као свите "Пер Гинт".

Плесови "из старих времена", по правилима свите контрастно су поређани, а обрађени су у стилу романтизма.

1. *Préludij - Allegro vivace*
2. *Sarabanda - Andante*
3. *Gavota - Allegretto*
4. *Arija - Andante religioso*
5. *Rigodon - Allegro con brio*

Трајање свите је око 20 минута.

Глосар

• **С или Ch** је ознака дела Хајнриха Бибера. Ознака је иницијал презимена америчког музиколога Ерика Чејфа (Eric Chafe), који је 1987. године објавио каталог *The Church Music of Heinrich Biber* (Црквена музика Хајнриха Бибера), у коме се налази преко 150 дела.

• **Батаља** (ит. *battaglia* - битка, борба) је програмска композиција која приказује битку или ратне догађај, акустички имитирајући ратне сцене.

• **Свита** (француски *suite* - низ) је инструментална композиција која је састављена од низа ставака (најмање три, обично 7-8, али и више), који нису чврсто везани као код сонате или концерта. Потиче из ренесансе, а процват је доживела у бароку, кад је била састављена најчешће од плесова, контрастно поређаних. Значајнији композитори су Рамо, Бах, Хендл и Телеман. У романтизму се свите пишу као самостална дела или уз сценску музику.

• **Датум** Баховог рођења често се наводи по јулијанском календару као 21.3.1685. године. У време његовог рођења на протестантским територијама у Немачкој био је на снази јулијански календар. Протестантска царска имања прихватила су грегоријански календар 1700. године и иза тога се сви датуми у Баховој биографији наводе по том календару, укључујући и датум смрти.

• **BWV** је скраћеница од *Bach-Werke-Verzeichnis*, попис дела Јохана Себастијана Баха. Уредио га је Волфганг Шмидер (Wolfgang Schmieder) и објавио 1950. Каталог наводи композиције у 13 жанрова (кантате 1-224, мотети 225-231, ... колекција канона и фуга 1079-1080). Додатак наводи још три групе композиција: изгубљене (1-23), нејасног порекла (24-155) и композиције које су приписане Баху, а касније је утврђено да нису његове (156-189). Каталог је допуњен 1998. и садржи 1126 композиција и 213 у додатку.

• **Basso continuo** (ит. непрекидан, континуалан бас; често само *continuo*) или **генералбас** (нем. *Generalbass* - општи бас) је начин записивања инструменталне пратње у бароку. Басовске деонице означене су само појединачним нотама или бројевима на основу којих су извођачи импровизовали пратњу. Састав инструментална такође је био препуштен извођачима: могли су бити укључени сви инструменти који у распону тонова имају бас-регистар (нпр. чело, контрабас, фагот), али је морао бити укључен и најмање један инструмент који је могао свирати акорде (нпр. клавир, гитара, харфа). Кад се у 18. веку појавила потреба за прецизним и потпуним записивањем музике, *basso continuo* је избачен из праксе.

• **Постуман** (придев) и **постумно** (прилог) су исправни облици за појам који означава дело објављено након смрти аутора (= посмртан, посмртно). Појам долази из латинског језика: *postumus* - дете рођено после очеве смрти, посмрче. Неисправан је облик "постхуман" који се често користи — наводно је настао из латинског *post* - иза и *humus* - земља — посмртно објављена дела немају никакве везе ни с хумусом ни с хуманости.

• **Бах** је 1729. године преузео оркестар *Collegium Musicum* из Лајпцига, у коме су за своју душу наступали професионалци, аматери, универзитетски студенти и његови синови. С тим оркестром је од 1729. до 1741. године одржавао редовне концерте у Цицермановој кафани (*Zimmermannsches Kaffeehaus*). Ту су премијерно изведена многа Бахова дела, међу којима и *Schweigst stille, plaudert nicht*, BWV 211 (Будите мирни, престаните брбљати), позната као "Кантата о кафи" (*Kaffeekantate*).

• **Риторнел** (ит. *ritornello*, од *ritornare* - враћати се) је део ронда који се више пута понавља и прекида епизодама (куплетима). Код солистичких концерата барока ради се о **Риторнел форми**, која представља одељак с оркестарским и солистичким деоницама. Вивалди је установио скуп конвенција који су следиле каснији композитори: риторнел целог оркестра измеђује се с епизодама солиста; уводни риторнел састављен је од неколико мањих делова који међусобно могу бити одвојени и понављани или варирани; каснији риторнели обично су непотпуни, осим завршног који се потпуно понавља; риторнели одређују тонску структуру музике. По том принципу, концерт отвара оркестар риторнелом, следи (често контрастна) прва епизода соло инструмента (А) и тако редом R–A–R–B–R–A–R.

• **Кода** (из класичнолатинског *cauda*, преко вулгарнолатинског и италијанског *coda* - дословно "rep") је музички пасаж којим завршава музичко дело или ставак. Може садржавати само неколико тактова, али и читаву тематску епизоду, као сажетак или осврт на претходно изложени материјал. У музичкој нотацији знак за коду се поставља на почетак коде и служи као ознака за навигацију (нпр. за понављање *Dal segno al Coda* - од знака до коде).

• **Лудвиг Холберг** (Ludvig Holberg; Берген, 03.12.1684. - Копенхаген, 28.01.1754.) био је норвешко-дански хуманист, теолог, путник по Европи, професор и директор универзитета, најзначајнија личност просветитељства у Данској. Као драматург познат је као "Молијер са севера", написао је 33 комедије угледајући се на Молијера (Molière). Најпознатија дела: *Комедије (Comoedier)*, *Историја краљевине Данске (Dannemarks riges historie)*, *Општа историја цркве (Almindelig kirkehistorie)*, *Моралне басне (Moralske fabler)*.

• **Прелудиј** (лат. *praeludium* - предигра; фр. *prélude* [прелид], ит. *preludio*, нем. *Präludium*; заст. лат. *praeeambulum* - **преамбула**, свечани увод) је краћа инструментална композиција која служи као увод у друго веће дело. Јавља се још од антике, у средњем веку користила се као импровизацијски увод у главно дело, а у 15. и 16. веку се развијала као посебна инструментална форма. Од 17. века поистоветије се с увертиром музичко-сценских дела (опера, балет, ораториј) или постају формални први ставак вишеставачних композиција (свита, соната). У 19. веку се осамостаљују као клавирске или оркестарске минијатуре.

• **Сарабанда** (шп. *zarabanda*) је стари шпански плес у 3/4 или 3/2 такту који се у 16. веку проширио у Европу као достојанствени дворски плес, а музички облик постаје стални (обично трећи) ставак барокне свите.

• **Гавота** (фр. *gavotte*, ит. *gavotta*) је француски јужњачки народни плес живахног темпа у 4/4 такту. Популаран на дворовима Француске и Енглеске у 17. и 18. веку. Плешу га парови у низу или у кругу, с извођењем разних фигура. За популаризацију је заслужан Жан-Батист Лили (Jean-Baptiste Lully), дворски музичар Луја XIV, који је гавоту увео у балет и оперу. Иза њега многи композитори су је укључивали у оркестарску свиту, где је по правилу следила иза сарабанде.

• **Air** [êr] је појам који потиче из француског језика и означава мелодију или песму. У жем значењу представља напев, односно арију (према италијанском облику *aria*). Популарна је форма у бароку, а у барокној инструменталној свити је чест наслов ставака с истакнутијом мелодиком.

• **Мисет** (фр. *musette*) је пасторални плес раширен у Француској у 17. и 18. веку, уз истоимени инструмент, налик гајдама.

• **Ригодон** (фр. *Rigaudon* или *rigodon*) је брзи француски народни плес у 2/2 или 2/4-такту из 17. и 18. века. Плешу га отворени парови с брзим корацима и скакањем, а пренесен је на двор као формацијски плес у два реда. Музика уз тај плес користи се у балету, опери и у свити.